

Torkan har drivit nomader till flyktingläger.

Torkan driver människor från sina hem

Med Afrikas horn, vilket också inkluderar Somalia, menar man de nordöstra delarna av den afrikanska kontinenten. Förutom Somalia inkluderar det Djibouti, Etiopien och Eritrea. Torkan har varit ett allvarligt problem de senaste åren i området, med regnperioder som förblir lokala eller som helt uteblir. Efter två års torka fick man sommaren 2017 regn på vissa områden, men den stora regnperioden låter ännu vänta på sig.

Förra gången området hade en allvarlig torka var 2011, då 260 000 människor dog. Under 2017 har totalt upp till tjugo miljoner människor varit i fara i Somalia och Sudan. En stor del av befolkningen i regionen är nomader, vilket betyder att de försörjer sig genom att föda upp djur som kor, kameler och får. Tiotusentals djur

dör i torka trots att deras ägare försöker hitta nya betesmarker för dem med något att dricka. Detta är tragiskt för nomader som behöver många slags olika animaliska produkter för att överleva.

Torkan kan åtgärdas genom olika metoder för odling och markförbättring. Med hjälp av Finlands Somalia-nätverks miljöprojekt har lokalbefolkningen fått kunskap om metodernas betydelse och undervisats i att odla och ta hand om trädplantor. Till exempel får de lära sig hur man bygger fickor på odlad jordbruksmark som man kan förvara vatten i, och hur man kan skaffa inkomst genom att odla fruktträd. De miljöcentrum som byggts i och med utvecklingssamarbetet kommer att utvecklas till självförsörjande och oberoende centrum vars förvaltning gradvis överförs till lokalbefolkningen under projektets gång.

Med miljöprojekt bromsar man ökenspridningen genom att ge människor information om kopplingen mellan skogen och vattnets kretslopp.

utländska kvalifikationer än de som har stannat kvar i landet.

Somalia tillhör också de så kallade sköra staterna och konsekvenserna av decennier av konflikter, som till exempel terroristattacker, är fortfarande närvarande i människors dagliga liv. Det är vanligt, särskilt på grund av torka och arbetslöshet, att ungdomar påbörjar en "tahriib-resa" med smugglare till Europa. Unga människor tror på ödet, och sociala medier gör det möjligt att följa en tidigare grannes liv i Europa. Många ungdomar tar en stor risk för att komma till Europa via Medelhavet

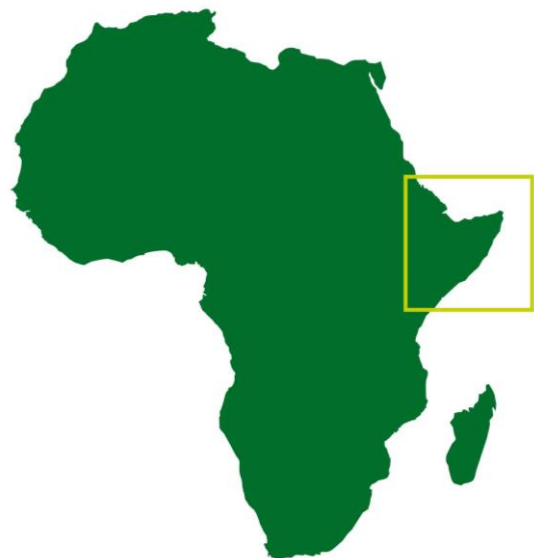
Läs mer om tahriib på tidningen Horn of Africa (<http://afrikansarvi.fi/issue9/95-artikkeli/258-euroopan-imu>). Den ursprungliga artikeln har publicerats på finska. Du hittar den svenska översättningen som bilaga i den här filen.

Klimatförändringen som bakgrundsfaktor

Klimatförändringen har stor inverkan på området. Tidigare visste man om i tropikerna när regnen skulle komma och när det skulle bli en torr säsong. Nu kan man inte lita på regnperioden och regnen har också förändrats. Om det regnar kan det regna så mycket att jorden inte kan absorbera vattnet, vilket resulterar i översvämningar.

Naturkatastrofer som översvämningar förstör utvecklingsinsatser: planterade fält, byggda skolor, kliniker och hus och förbättrade vägar. Klimatförändringen är ett hot mot människans utveckling.

De nomadiska folkens ungdomar ser ofta inte längre sin framtid i att uppföda nötkreatur. De som har bott utomlands och som har återvänt hem ger ett starkt exempel: återvändande somalier hittar bättre jobb tack vare sina

Långvariga konflikter bidrar till flyktingskap

Instabiliteten i Somalia härrör sig till tiden då landet blev självständigt på 1960-talet. Det egentliga inbördeskriget bröt ut i skiftet av 1980- och 1990-talet, och det uppskattas att upp till en miljon människor dog i konflikterna. De största flyktingströmmarna har koncentrerats till Somalias grannländer, men tusentals somalier har flytt längre, och vissa av dem hela vägen till Finland.

Ett officiellt fredsavtal har aldrig nåtts mellan parterna och våldet fortsätter då och då. Vissa somaliska stater, som Somaliland, har förklarat sig självständigt, men Somalia, liksom de flesta länder i världen, erkänner inte dess självständighet. Mohamed Abdullahi Farmaajo är för närvarande president i Somalia, och det finns stora förväntningar på honom gällande till exempel eliminerandet av korruption.

En skör stat

Med en skör stat avses en stat som inte kan upprätthålla sin administration på ändamålsenligt sätt eller skapa en ömsesidig relation med det civila samhället. Den kan inte garantera grundläggande rättigheter för sina medborgare.

Den är mycket sårbar för oroligheter och konflikter och har en dålig förmåga att åtgärda naturkatastrofer och ekonomiska kriser.

Etiopien drabbades av allvarlig torka 2016, men människor dog inte i samma utsträckning som i Somalia eftersom situationen i Etiopien har varit lugn. Andra sköra stater förutom Somalia är Eritrea och världens nyaste självständiga stat, Sydsudan som blev självständigt 2011. Somalia hittas också högt på olika listor som beskriver hur "kollapsade" länderna är (se till exempel [Misslyckade stater](#))

Frön samlas in från de mest hållbara träden och av dem odlas plantor som planteras i projektområdet.

Miljöutbildning och bättre hälsa

Det går att påverka grundorsakerna till flyktingskap. Fredsarbete spelar en viktig roll i att förbättra människors livsvillkor i regionen. Fredsarbete kan förverkligas genom förhandlingar, men också genom gemensamma projekt, där olika aktörer som annars inte skulle komma i kontakt med varandra, arbetar tillsammans mot ett gemensamt mål, som att förbättra miljön eller hälsan.

Kampen mot ökenspridning är också viktig för att förebygga flyktingskap, och det genomför man genom miljöundervisning och genom att plantera lokala trädarter som förbättrar marken och livsmedelssäkerheten för befolkningen i regionen genom ett mer varierat födoämnesintag. Under loppet av ett tioårigt miljöprojekt planteras hundratusentals träd i områdena för att hjälpa lokalbefolkningen och djur att överleva även under torka. Olika hälsoprojekt förbättrar också människors livsvillkor i områden där nomader traditionellt har haft mindre tillgång till vård än den bosatta befolkningen. I dessa projekt brukar man fokusera främst på hälsovård, utbildning av hälsovårdspersonal och tillräcklig tillgång till

För läraren > Bakgrundsinformation

utrustning.

Organisationernas projekt administreras ofta av betald personal, men volontärer är många gånger i nyckelroll då det gäller att genomföra projekt och skapa kontakter till landet där projektet genomförs. Skillnaden till ensidigt utvecklingsbistånd är att utvecklingssamarbete verkligen är ett multikulturellt samarbete, där man utbyter information och bästa praxis dagligen, och där kunskap som varit okänd för båda parter blir genom erfarenhet synligt och värdefullt.

I påverkningsprojektet får unga människor utveckla sina färdigheter för samhälligt inflytande under vägledning av mentorer.

Bilaga: Marja Tiilikainen: Euroopan imu – Svenska översättningen

Ungdomar i Somalia och Puntland letar efter ett bättre liv

Den okontrollerade migrationsvågen från Afrika över Medelhavet till Europa har ökat. Våren 2015 var särskilt tragisk på Medelhavet: enligt UNHCR:s uppskattning korsade 40 000 migranter under årets första fyra månader Medelhavet, och cirka 1 700 av dem förlorade livet under resan till Europa på sjöodugliga fartyg.

Enligt UNHCR är ungefär hälften av dem som försöker komma in i Europa flyktingar som flyr från krig och förföljelse. De har i allmänhet inte har något annat sätt att komma in i Europa än med hjälp av smugglare.

EU söker febrilt efter sätt att stoppa migrationsvågen vid Europas södra gräns. Som ett sätt har bland annat nämnts att sänka fartyg i dåligt skick innan de når havet. Räddningsinsatserna i Medelhavet har också utökats. Orsaken till vad som kör människor på flykt har fått mindre uppmärksamhet, liksom vad det är som borde förändras i migranternas hemländer, för att viljan att fara till Europa skulle minska.

Räddade migranter i väntan på landstigning på ett italiensk kustbevakningsfartyg. UNHCR / Francesco Malavolta

Migranter från många länder, inklusive Mellanöstern, länder söder om Sahara, Nordafrika och Afrikas horn, reser över Medelhavet. I Somalia kallas oreglerad, organiserad smuggling tahriib.

För närvarande går den mest populära vägen från Somalia till Europa genom Etiopien, Sudan och Libyen. En annan allmänt använd rutt går från Djibouti, Somalia eller Puntland till Jemen och därifrån till Saudiarabien, Förenade Arabemiraten och eventuellt vidare till Europa. På grund av den eskalerande konflikten i Jemen 2015 har rutten genom Jemen emellertid sinat.

I den här artikeln beskriver jag fenomenet och de faktorer som gör att ungdomar lämnar Somalia för Europa. I synnerhet använder jag två nyligen genomförda studier om ämnet och intervjumaterial jag samlade på våren 2014 och 2015 i Somaliland och Puntland.

Tahriib - vad handlar det om?

Tahriib berör alla som bor i Somalia och Puntland på ett eller annat sätt. En utredning som Danish Refugee Council gjort i Somaliland beskriver hur unga män i en fokusgruppintervju berättade att 60-70 procent av deras vänner antingen förberedde sig för att flytta från landet eller redan hade flyttat.

Mina egna samtal och intervjuer pekar på samma sak: alla jag träffade kände någon från sin egen familj, vänkrets eller stadsdel som hade åkt till eller nått Europa. En ung man som jag träffade i staden Boorame, Somalia, berättade att förutom honom fanns det inte någon av hans åldersgrupp kvar i

För läraren > Bakgrundsinformation

grannskapet. Många av hans vänner hade lyckats ta sig till Europa, några var fortfarande på väg eller döda.

Nästan alla känner någon som har farit till Europa.

Amouds universitet i Boorame har genomfört en studie för IOM om de somaliska ungdomarnas oreglerade migration, som ännu inte har publicerats. Forskningsmaterialet består av 400 enkätsvar och 100 intervjuer. Materialet samlades i Boorame, Hargeisa, Berbera, Burao, Las Anod och Erigavo, av människor som kände folk som hade lämnat Somaliland, studenter och lärare, migranter och myndigheter som ansvarar för invandrarfrågor, samt av organisationer som är involverade i migration.

Enligt studien var mer än hälften av emigranterna 20–29 år och mer än en tredjedel 10–19 år. Majoriteten, nästan 80 procent, var pojkar och män. Nästan 70 procent av dem som lämnade landet hade varit studerande före avresan och cirka 23 procent var arbetslösa. Majoriteten av dem hade klarat sig bra i sina studier. I de flesta fall visste inte föräldrar och lärare om deras avsikter att ge sig iväg, men ofta kände andra elever eller vänner till deras planer. Cirka en

fjärdedel av föräldrarna som visste att deras barns avsikter sa att de accepterade planerna.

Ungdomar som planerar att åka till Europa få information om de praktiska researrangemangen från sina vänner, via sociala medier och lokala representanter för smugglarnätverk.

En resa som organiseras av smugglare kostar tusentals dollar, vilket är en enorm summa, särskilt med tanke på den lokala levnadsstandarden. I intervjuer har framkommit att ungdomar kan påbörja resan även utan pengar, men smugglarna frågar om den ungas bakgrund innan resan och bedömer om familjen kommer att kunna betala den erforderliga summan senare.

På vägen får den unge tillstånd att ringa sin familj. Familjer har fått samtal från till exempel öknerna i Sudan och Libyen. I samtalet har den unge berättat var han befinner sig och hur mycket pengar som behövs för att genomföra resan. Han kan bli slagen under samtalet så att han skriker av rädsla och smärta, vilket ökar familjens ångest och får dem att ta situationen på allvar. Ofta säger ungdomarna i telefon att om pengarna inte betalas kommer de att dödas.

Avresan påverkar nära och kära

En mamma som jag intervjuade sa att hon hade betalat ca 7000 dollar för sin dotters resa till Europa. Den fattiga mamma hade samlat in pengarna genom att sälja sitt guld och marken hon ägde, och genom penningdonationer från släktingar.

Dottern hade oväntat försvunnit för första gången redan 2012 och hamnat via Djibouti i Saudiarabien, varifrån myndigheterna hade återlämnat henne till Mogadishu på grund av att hon saknade papper. Efter att ha återvänt

För läraren > Bakgrundsinformation

till Hargeisa hade dottern påbörjat en ny resa bara två dagar senare. Hon berättade för sin mamma att hon var på väg till sin väns bröllop i Burao, men i själva verket påbörjade dottern en resa genom Addis Abeba, Sudan och Libyen mot Italien.

Vid intervjun våren 2014 väntade dottern på beslut på sin asylansökan i Tyskland och modern var fortfarande mycket orolig. När jag besökte Hargeisa våren 2015 frågade jag om familjens situation och fick höra att dotter hade gift sig i Tyskland. Äktenskapet hade lindrat mammans ångest eftersom hon nu kände att hon inte längre var ansvarig för sin dotter, utan att ansvaret hade förflyttats till maken.

Enligt undersökningen som genomfördes av Amouds universitet hade hushållen delade åsikter om hur det påverkat dem att en familjemedlem hade lämnat landet: mer än 51 procent ansåg att konsekvenserna hade varit positiva och cirka 40 procent ansåg att de var negativa. De mest positiva sakerna som nämndes var den uppskattning som invandring ger familjer (cirka 28 procent) och pengarna som skickades till hemlandet (nästan 21 procent). De negativa aspekterna som nämndes var att vara åtskild från familjen (cirka 8 procent) och det långa avståndet (mer än 6 procent).

Varför ger sig ungdomarna iväg?

Amouds universitets utredning identifierade följande som de viktigaste individuella skälen för att flytta från Somalia: arbetslöshet, att söka ett bättre liv, vännernas inflytande, andra yttre faktorer, framgångshistorier, låg inkomst, brist på hopp, politisk instabilitet, misstro till landets situation, dåliga levnadsvillkor, utbildningens kvalitet, sökande efter

framgång, brist på individuell frihet och dålig skolframgång.

Det finns många skäl för ungdomar att lämna sitt land, varav de vanligaste är arbetslöshet och sökandet efter ett bättre liv.

Danish Refugee Councils rapport framhöll också betydelsen av ekonomiska faktorer: cirka 87% av de tillfrågade, oavsett kön, ansåg ekonomiska skäl (arbetslöshet, osäker försörjning, brist på resurser) vara de främsta drivkrafterna för att de unga åker iväg. Tyngdpunkten på ekonomiska skäl är förstäligen med tanke på den mycket höga arbetslösheten bland somaliska ungdomar.

Att få tillförlitliga siffror och statistik från Somalia är utmanande, men uppgifterna som samlas in på olika sätt tyder på samma saker. Enligt FN: s utvecklingsprogram (UNDP) är mer än 70 procent av somalierna under 30 år. Enligt en nyligen utförd befolkningsuppskattning publicerad av FN: s befolkningsfond (UNFPA) är andelen ungdomar av den somaliska befolkningen ännu högre: 45,6% är under 15 och 75% är under 30.

Enligt UNDP är arbetslösheten för 14-29-åringar i Somalia 67%. Siffran är en av de högsta i världen.

I Somalia har myndigheterna uppskattat ungdomsarbetslösheten till upp till 75%. Det är långt över det nationella genomsnittet. I Somalia är arbetslösheten cirka 61,5% i stadsområden och 40,7% på landsbygden och bland nomader. Den totala arbetslösheten är 47,4%.

De viktigaste sysselsättningssektorerna i Somalia är jordbruk, 67% (inklusive fiske, skogsbruk, jordbruk och boskap), industri, 12% (inklusive byggande och råvaror) och tjänster, 21%.

I Puntland är situationen för ungdomar lik den i Somalia. Där har den ökade ungdomsarbetslösheten även förklarats med förändringar i livsmiljö, till exempel minskningen i fiskerinäringen på den långa kusten av Puntland till följd av internationellt rovfiske, och den ökade torkan som påverkar boskapen.

De som återvänder från diasporan hittar lättare jobb

Tusentals ungdomar som studerat ekonomisk förvaltning eller IT utexamineras från Puntlands och Somalilands många privata universitet varje år, men de får helt enkelt inte jobb eftersom det inte finns några jobb tillgängliga för "vitkragearbetare". Å andra sidan finns det väldigt få institutioner för yrkesutbildning. Till exempel finns det en stor brist på skickliga elektriker, men praktiska, tekniskt krävande yrken verkar inte intressera de unga, och de värderas inte vanligtvis av föräldrar heller.

En stor del av universitetsstuderandena, som jag har diskuterat med i såväl Puntland som Somaliland, har också en pessimistisk syn på sysselsättningsutsikterna. De tror inte att de

kommer att få anställning inom sitt eget område eftersom det inte finns några jobb tillgängliga och eftersom de få befintliga jobb som finns går till arbetsgivarnas släktingar och klanmedlemmar eller till somalier som återvänt från diasporan.

Ungdomar som utexamineras från universitet vågar inte lita på deras jobbmöjligheter i framtiden.

Förutom den nepotism som påverkar tillgången till jobb, talade ungdomar om Europas sug. När somalier från Europa kommer för att besöka Somalia har de mycket pengar till sitt förfogande och människor får intrycket att det är enkelt att tjäna pengar i Europa. När bekanta och vänner anländer till Europa delar de bilder av sig själva på sociala medier framför vackra byggnader. Det förstärker de positiva bilderna om livet på andra sidan Medelhavet.

Lusten att resa till Europa eller andra kontinenter påverkas också av att diasporan uppskattas. En ung man uppgav att de människor som är värderade i Somalia har kommit från diasporan. Om ett jobb söks av två personer med samma utbildning, varav en är lokal och den andra har erfarenhet av att bo i diaspora, kommer personen som har återvänt från diasporan att få jobbet. Han får

För läraren > Bakgrundsinformation

det för att de som levit i diasporan tros ha något mer - kunskap, erfarenhet, färdigheter eller nätverk.

Den här unga mannen, som arbetade i projektmässigt, hade själv planer att resa till Europa. Han kände att han inte hade någon chans att få ett fast jobb som matchade hans utbildning. Mannen planerade att resa trots att hans fru just fött ett barn och skulle stanna kvar i hemlandet för att ta hand om barnet. Han hoppades att i framtiden kunna försörja sin familj bättre än för närvarande och vid någon tidpunkt kunna flytta sin familj till Europa. Mannen uppgav att om han kunde hitta ett jobb han ville ha skulle han inte behöva åka utomlands.

Små resmöjligheter

Ett annat exempel är en studerande vid Puntland State University som en dag drog mig åt sidan och ville dela med sig av sin egen erfarenhet. Den unga studeranden hade försökt att åka till Europa men hade fångats av myndigheterna i Etiopien och hade återlämnats till Garoween i Puntland.

Den unge mannen hade stora ekonomiska problem. Fadern hade övergivit familjen när han var ung, och mamman bodde i en annan stad och kunde inte försörja honom ekonomiskt. Att betala universitetsavgifterna var en stor utmaning för honom och studierna var svåra att genomföra eftersom han inte hade råd att köpa en dator. När han fick malaria hade han inte råd att gå till läkaren. Brodern hade tidigare åkt till Europa och påbörjat sina studier där. Man kunde se i den unge mannens ögon att han inte hade övergett idén att åka iväg. Han sa att han ville ha ett bättre liv.

Ungdomar har också sagt att de bara vill ha möjligheten att resa och se andra länder och sedan återvända till Somalia. Med ett somaliskt pass kan man bara resa till några få grannländer, vilket är frustrerande för unga människor. På grund av passproblemet är det också mycket svårt för somaliska ungdomar att få studera vid utländska universitet, även om de har råd att betala för studierna. Turkiet är ett av de få länder som erbjuder somaliska ungdomar stipendier för universitetsstudier.

Ungdomar i mainstream

Det somaliska samhället är åldershierarkiskt: traditionellt har de äldste i släkten och familjen, särskilt män, en auktoritetsställning i beslutsprocesser. Unga människors situation har inte prioriterats och har inte beaktats som ett övergripande tema i olika åtgärdsprogram.

Siciid Mohamed Ahmed, verkställande direktör för SONYO, vill ha med ungdomar i politiken.

Till exempel har den somaliska regeringen godkänt ett nationellt ungdomsprogram, men i praktiken har det inte startat. Enligt Siciid Mohamed Ahmed, verkställande direktör för SONYO, en inflytelserik paraplyorganisation för ungdomsorganisationer i Somalia, är deras

För läraren > Bakgrundsinformation

mål att integrera ungdomar i all politik, men förändringarna är mycket långsamma.

Förutom jobb och utbildningsmöjligheter behöver ungdomar platser där de kan delta i olika sporter, spela och träffa andra ungdomar. De måste också ges möjligheter att påverka och delta i beslutsfattandet.

Förutom tahriib återspeglas ungdomarnas sysslolöshet och bristen på framtidsutsikter i Somalia och Puntinmaa i den växande gatugängskulturen bland ungdomar: ungdomskriminalitet, slagsmål och våldtäkt, bland annat, ökar. Unga människors önskan att åka till Europa återspeglar å ena sidan komplexa lokala problem och sociala förändringar och å andra sidan ungas önskan att vara en del av en internationell värld av möjligheter.

Text och bilder: Marja Tiilikainen